



Γιργόσης Σεμιτέκοιο, Λάδι σε καμβά, 1990-94.

Σημείωμα για τον Jacques D'Hondt

Το σημερινό αφιέρωμα της *Ουτοπίας* είναι μια μικρή επιλογή από το έργο ενός σημαντικού σύγχρονου φιλοσόφου, του Jacques D'Hondt. Ο φιλόσοφος που παρουσιάζουμε σήμερα είναι ουσιαστικά άγνωστος στο ευρύτερο καλλιιεργημένο κοινό της χώρας μας. Η παρουσία του στην Ελλάδα περιορίζεται σε ορισμένα άρθρα του δημοσιευμένα στην *Ουτοπία* και σε διαλέξεις που έδωσε στα Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης και Ιωαννίνων. Το έργο του D'Hondt, αντίθετα, έχει μια ευρεία διεθνή αναγνώριση. Πράγματι, ο D'Hondt θεωρείται ως ένας από τους πλέον έγκυρους και βαθείς μελετητές του έργου του Hegel. Πέρα από τον Hegel, το έργο του περιλαμβάνει μελέτες για τον Μαρξ, για τις σχέσεις Hegel-Marx, καθώς και μελέτες σε θέματα Φιλοσοφίας της Ιστορίας, Φιλοσοφικής Ανθρωπολογίας, Αισθητικής, Ιστορίας της Φιλοσοφίας κ.λπ. Ο D'Hondt έχει δημοσιεύσει 10 βιβλία και περισσότερες από 100 μελέτες. Βιβλία και εργασίες του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, ιταλικά, ισπανικά, γερμανικά, πορτογαλικά, ιαπωνικά, κ.λπ. Ο D'Hondt έχει τέλος επιμεληθεί πολλούς συλλογικούς τόμους για τον Hegel και τον Marx.

Ο Jacques D'Hondt γεννήθηκε στην Tours το 1920. Σπούδασε στη Σορβόνη και υπήρξε μαθητής του Hyppolite. Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Poitiers, ίδρυσε το 1970 το Centre de Recherche et de Documentation sur Hegel et Marx [Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης για τον Hegel και τον Marx]. Υπήρξε πρόεδρος της Γαλλικής Φιλοσοφικής Εταιρείας, της Ένωσης Φιλοσοφικών Εταιρειών Γαλλικής Γλώσσας και μέλος της Διεθνούς Επιτροπής του Hegel-Vereinigung. Ο D'Hondt ενστερνίστηκε νέες τις ιδέες της Αριστεράς. Υπήρξε μέλος του ΓΚΚ, από το οποίο απεχώρησε μετά την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία (1968). Παρέμεινε συνεπής στις ιδέες του κι όλο του το έργο είναι διαποτισμένο από τη μαρξιστική ουμανιστική παράδοση.

Το κέντρο βάρους του έργου του D'Hondt αποτελείται από τα βιβλία και τις μελέτες του για τον Hegel. Η κύρια συνεισφορά του συνίσταται στην αποκατάσταση του πραγματικού χαρακτήρα του έργου του μεγάλου Γερμανού ιδεαλιστή. Ο Hegel συνήθως θεωρείται απολογητής της θρησκείας, θεωρητικός του αυταρχικού κράτους, θεωρητικός της παλινόρθωσης.

Ο D'Hondt, με τις μελέτες του, προϋόν πολυετών ερευνών, ανέδειξε ένα διαφορετικό πρόσωπο του Hegel. Ο μεγάλος ιδεαλιστής είχε αφομοιώσει τα ιδεολογικά ρεύματα της εποχής του. Είχε ασπασθεί και προωθήσει τις φιλελεύθερες ιδέες του καιρού του, επηρεασμένος από τη Γαλλική Επανάσταση. Βεβαίως ο ιστορικός ορίζοντας του Hegel δεν ξεπερνούσε την αστική κοινωνία. Ο ίδιος όμως ανέδειξε τον ανταγωνιστικό χαρακτήρα της, τον εγγενή ατομισμό και την οικονομική βάση των σχέσεων αυτών. Όμως ο Hegel έγραψε και δίδαξε στη

συντηρητική Γερμανία, υπό καθεστώς λογοκρισίας και οι συνθήκες αυτές εξηγούν, από μια άποψη, την προσεκτική, συχνά απόκρυφη για τους μη μυημένους, γλώσσα του και τη συχνά διαβρωτική ειρωνεία του. Όπως αποδεικνύει ο D'Hondt, ο φιλελεύθερος Hegel σχετιζόταν με τη francmaçonnerie της εποχής του και διατηρούσε επαφές με τους «παράνομους» της Γερμανίας και της Γαλλίας. Ο ίδιος ήταν υπέρ της Συνταγματικής Μοναρχίας.

Ο D'Hondt αντιμετωπίζει το έργο του Hegel χωρίς εξωραϊσμούς, αλλά και χωρίς δογματικές αναγνώσεις ή απορρίψεις. Στο πρώτο του βιβλίο (1966) επιχειρεί μία ανασύσταση της πνευματικής πορείας του Hegel από τη νεότητα μέχρι την ωριμότητά του. Αναδεικνύει τον ιδεαλιστικό χαρακτήρα του έργου του και την αντίφαση ανάμεσα στη διαλεκτική και τους περιορισμούς του συστήματος, χωρίς να δέχεται κάποια τομή ανάμεσα στο νεαρό Hegel και το σύστημα. Στο βιβλίο του *Hegel Secret* (1968) αναδεικνύει τις επιρροές της Γαλλικής Επανάστασης στις ιδέες του Hegel, τις σχέσεις του με τη francmaçonnerie, με τους «παράνομους» της Γερμανίας και της Γαλλίας, αλλά και τους δεσμούς του Hegel με προοδευτικούς κρατικούς παράγοντες. Στο βιβλίο του *Idéologie de la rupture* (Ιδεολογία της Ρήξης), 1978, ασκεί κριτική στις στρουκτουραλιστικές απόψεις για ασυνέχεια και στον αντιουμανισμό που αξιώνει ότι αντιπροσωπεύει το γνήσιο μαρξισμό.

Ο D'Hondt προσπάθησε να αναδείξει συγκεκριμένα τις σχέσεις, τους δεσμούς Hegel και Marx. Πώς ο Marx αξιοποίησε τη διαλεκτική του Hegel, μεταμορφώνοντάς τη σε υλιστική διαλεκτική. Το έργο του D'Hondt, πέρα από τη μελέτη του Hegel και του Marx, χαρακτηρίζεται από μια ιστορική θεώρηση των κοινωνικών, πολιτισμικών και φιλοσοφικών προβλημάτων. Η σκέψη του χαρακτηρίζεται από ένα συνεπή ορθολογισμό και μια σαφήνεια η οποία έρχεται σε αντίθεση με το σκοτεινό βερμπαλισμό πολλών σύγχρονων Γάλλων φιλοσόφων. Ο ίδιος είναι υπέρ του διαλόγου διαφορετικών πολιτισμικών παραδόσεων και τα κείμενά του, χωρίς να εγκαταλείπουν τη μαρξιστική θεώρηση, χαρακτηρίζονται από μια ήρεμη, ευρεία και ενίοτε διακριτικά ειρωνική διαπραγμάτευση.

Τα άρθρα που επιλέξαμε δίνουν, ελπίζουμε, μια εικόνα της ευρύτητας των ενδιαφερόντων του D'Hondt και της ποιότητας της σκέψης του. Οι αναγνώστες της *Ουτοπίας* εξάλλου είχαν την ευκαιρία να γνωριστούν με τη σκέψη του D'Hondt από άρθρα του που έχουν δημοσιευθεί σε προηγούμενα τεύχη του περιοδικού.

Με την ευκαιρία της συνταξιοδότησης του D'Hondt, η Société Américaine de Philosophie de Langue Française αφιέρωσε ένα τιμητικό τεύχος του περιοδικού της (τ. IX, αρ. 2, 1997) στην προσωπικότητα και το έργο του D'Hondt. Επίσης, μαθητές και συνάδελφοί του, του αφιέρωσαν έναν τιμητικό τόμο με τίτλο: *La philosophie saisie par l'Histoire. Hommage a Jacques d'Hondt* (επιμέλεια M. Vadée και J.C. Bourdin, εκδ. Kimé, 1999).

Βιβλία του Jacques D'Hondt

Hegel, Philosophie de l'histoire vivante. Paris: P.U.F., 1996, 2eme édition, 1987.

Hegel, sa vie, son oeuvre, sa philosophie. Paris: P.U.F., 1967, 2eme édition, 1975.

Hegel secret: Recherches sur les sources cachées de la pensée de Hegel. Paris: P.U.F. 1968, 2eme édition, 1986.

Hegel en son temps. Paris: Editions Sociales, 1968. Traduction anglaise par John Burbidge, avec une préface de H.S. Harris et une introduction de J. Burbidge. Lewiston, USA: Broadview Oress, 1988.

De Hegel à Marx. (Recueil d'articles). Paris: P.U.F., 1972.

Hegel: Philosophie de l'histoire. Paris: P.U.F., 1975.

L'idéologie de la rupture. (Recueil d'articles). Paris: P.U.F., 1978.

Hegel et l'hégélianisme. Paris: P.U.F., 1982; 2eme édition, 1986; 3eme édition, 1991.

Hegel, le philosophe du débat et du combat. Paris: Le livre de poche, 1984.

Hegel, Biographie. Paris, Calman-Levy, 1998.